

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

20 oktober 2016

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft
de bestrafing van terrorisme**

VERSLAG VAN DE EERSTE LEZING

NAMENS DE
NAMENS DE TIJDELIJKE COMMISSIE
"TERRORISMEBESTRIJDING"
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Hans BONTE**

INHOUD

Blz.

I. Procedure	3
II. Inleidende uiteenzetting	3
III. Algemene bespreking.....	4
IV. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	9

Zie:

Doc 54 1579/ (2015/2016):

001: Wetsvoorstel van mevrouw Van Cauter en de heer Dewael.
002 tot 004: Toevoeging indiener.
005: Amendement.
006: Advies van de Raad van State.
007: Amendement.

Zie ook:

009: Artikelen aangenomen in eerste lezing.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

20 octobre 2016

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code pénal en ce qui concerne la
répression du terrorisme**

RAPPORT DE LA PREMIÈRE LECTURE

FAIT AU NOM DE LA
COMMISSION TEMPORAIRE
"LUTTE CONTRE LE TERRORISME"
PAR
M. **Hans BONTE**

SOMMAIRE

Pages

I. Procédure	3
II. Exposé introductif.....	3
III. Discussion générale.....	4
IV. Discussion des articles et votes	9

Voir:

Doc 54 1579/ (2015/2016):

001: Proposition de loi de Mme Van Cauter et M. Dewael.
002 à 004: Ajout auteur.
005: Amendement.
006: Avis du Conseil d'État.
007: Amendement.

Voir aussi:

009: Articles adoptés en première lecture.

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Koen Metsu

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA	Peter Buysrogge, Sophie De Wit, Koen Metsu, Sarah Smeyers
PS	Nawal Ben Hamou, Stéphane Crusnière, Laurette Onkelinx
MR	Denis Ducarme, Philippe Pivin, Françoise Schepmans
CD&V	Franky Demon, Veli Yüksel
Open Vld	Katja Gabriëls, Carina Van Cauter
sp.a	Hans Bonte
Ecolo-Groen	Gilles Vanden Burre
cdH	Vanessa Matz

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Peter De Roover, Koenraad Degroote, Renate Hufkens, Valerie Van Peel, Kristien Van Vaerenbergh
Willy Demeyer, André Frédéric, Emir Kir, Eric Thiébaud
Emmanuel Burton, Gautier Calomne, Jean-Jacques Flahaux, Richard Miller
Roel Deseyn, N, Raf Terwingen
Patrick Dewael, Dirk Janssens, Dirk Van Mechelen
Meryame Kitir, Alain Top
Benoit Hellings, Stefaan Van Hecke
Christian Brotcorne, Catherine Fonck

C. — Niet-stemgerechtigde leden / Membres sans voix délibérative:

VB	Filip Dewinter
PTB-GO!	Raoul Hedebouw
DéFI	Olivier Maingain
PP	Aldo Carcaci

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Onafh./Indép.	:	Onafhankelijk / Indépendant

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:	Abréviations dans la numérotation des publications:
DOC 54 0000/000: Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 54 0000/000: Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA: Questions et Réponses écrites
CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV: Beknopt Verslag	CRABV: Compte Rendu Analytique
CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)	CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN: Plenum	PLEN: Séance plénière
COM: Commissievergadering	COM: Réunion de commission
MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers	Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tel.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.dekamer.be e-mail: publicaties@dekamer.be	Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.lachambre.be courriel: publications@lachambre.be
De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier	Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft het voorliggend wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 22 april, 29 april, 8 juli, 30 september en 6 oktober 2016.

I. — PROCEDURE

Tijdens de vergadering van 22 april 2016 heeft de hoofdindieners van het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek betreffende de strafbaarstelling van voorbereidingshandelingen inzake terrorisme (DOC 54 1556/001) gevraagd het wetsvoorstel toe te voegen aan het voorliggende wetsvoorstel. Tijdens de vergadering van 8 juli 2016 werd het wetsvoorstel DOC 54 1556/001 door de indieners ingetrokken.

Tijdens de bijeenkomst van laatstgenoemde datum besliste uw commissie met 9 tegen 2 stemmen om de Kamervoorzitter te verzoeken een advies te vragen aan de Raad van State binnen een termijn van vijf werkdagen over het wetsvoorstel DOC 54 1579/001 en de amendementen nrs. 1 en 2 (DOC 54 1579/005) (art. 98 Rgt.). Het advies (DOC 54 1579/006) werd gegeven op 19 juli 2016.

II. — INLEIDENDE UITEENZETTING

Mevrouw Katja Gabriëls (Open Vld), mede-indiener van het wetsvoorstel, licht toe dat het wetsvoorstel een aanpassing beoogt van de artikelen 140 en 141 van het Strafwetboek, die strafbaarstellingen bevatten over de deelname aan een activiteit van een terroristische groep of het verlenen van materiële steun aan een dergelijke groepering.

De fractie van de spreekster is van oordeel dat die bepalingen te beperkt geformuleerd zijn. Het wetsvoorstel wenst in artikel 140 van het Strafwetboek ook voorbereidende handelingen van terroristische activiteiten buiten het kader van een groepering strafbaar te stellen. Iemand die wist of behoorde te weten dat zijn daad zou kunnen bijdragen aan het plegen van een terroristisch misdrijf wordt dus strafbaar. In Nederland gebruikt men daartoe de term van het “mogelijkheidsbewustzijn”. Met het wetsvoorstel is het dus niet nodig dat er op de daad een misdrijf volgt opdat hij strafbaar zou zijn.

Daarnaast wordt ook artikel 141 van het Strafwetboek uitgebreid, in die zin dat ook in die bepaling het aspect van het mogelijkheidsbewustzijn wordt opgenomen. De voorbereidende handelingen worden in het wetsvoorstel

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné cette proposition de loi au cours de sa réunion des 22 avril, 29 avril, 8 juillet, 30 septembre et 6 octobre 2016.

I. — PROCÉDURE

Au cours de la réunion du 22 avril 2016, l’auteur principal de la proposition de loi modifiant le Code pénal en vue d’incriminer les actes préparatoires au terrorisme (DOC 54 1556/001) a demandé de joindre cette proposition à la proposition de loi à l’examen. Au cours de la réunion du 8 juillet 2016, les auteurs de la proposition de loi DOC 54 1556/001 ont retiré leur proposition.

Au cours de la réunion précitée, votre commission a décidé, par 9 voix contre 2, de demander au président de la Chambre de recueillir l’avis du Conseil d’État dans un délai de cinq jours ouvrables sur la proposition de loi DOC 54 1579/001 et sur les amendements n°s 1 et 2 (art. 98 du Règlement). L’avis (DOC 54 1579/006) a été rendu le 19 juillet 2016.

II. — EXPOSÉ INTRODUCTIF

Mme Katja Gabriëls (Open Vld), coauteure de la proposition de loi, explique que celle-ci vise à modifier les articles 140 et 141 du Code pénal, qui prévoient l’incrimination de la participation à une activité d’un groupe terroriste ou de l’octroi d’un soutien matériel à un groupement de ce type.

Le groupe de l’intervenante estime que la formulation de ces dispositions est trop restrictive. La proposition de loi souhaite également incriminer, dans l’article 140 du Code pénal, les actes préparatoires à des activités terroristes commis en dehors du cadre d’un groupement. Toute personne qui savait ou était censée savoir que sa participation pouvait contribuer à la commission d’une infraction terroriste devient donc punissable. Aux Pays-Bas, on utilise à ce propos la notion de “conscience de la possibilité” (*mogelijkheidsbewustzijn*). En vertu de la proposition de loi, il n’est donc pas nécessaire que l’acte soit suivi d’une infraction pour que la personne soit punissable.

Par ailleurs, le champ d’application de l’article 141 du Code pénal est également élargi en ce sens que l’aspect de la conscience de la possibilité y est également inséré. Dans la proposition de loi, les actes préparatoires

niet beperkend omschreven. Er worden een aantal voorbeelden genoemd, waarbij het onder meer gaat om het verkennen van locaties, het ter beschikking stellen van schuilplaatsen, het bezorgen van valse identiteitsdocumenten, enz.

III. — ALGEMENE BESPREKING

Mevrouw Sophie De Wit (N-VA) wijst erop dat zij hoofdindienster is van het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek betreffende de strafbaarstelling van voorbereidingshandelingen inzake terrorisme (DOC 54 1556/001).

Dat wetsvoorstel heeft eveneens tot doel om voorbereidende handelingen rond terrorisme strafbaar te stellen. Dat zal de veiligheidsdiensten en de gerechtelijke instanties meer armslag geven. Door de strafbaarstelling van de beoogde activiteiten kan immers een heel arsenaal aan maatregelen in verband met opsporing en onderzoek worden aangewend.

De strafbaarstelling van voorbereidende handeling is totnogtoe een “*missing link*” in het materieel strafrecht. Het wetsvoorstel van mevrouw Van Cauter c.s. is van belang bij de aanpak van het fenomeen van de zogenaamde “*lone wolves*”.

Gelet op de gelijkaardige doelstelling en inhoud van het wetsvoorstel DOC 54 1579/001 wordt het wetsvoorstel DOC 54 1556/001 ingetrokken. De spreekster zal het eerstgenoemde wetsvoorstel mee ondertekenen.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld), hoofdindienster van het wetsvoorstel, legt uit dat het wetsvoorstel tot doel heeft dat alle mogelijke terroristische gedragingen op adequate wijze gesanctioneerd kunnen worden. Bij het onderzoek naar die bestraffing bleek er een lacune te bestaan in het materieel strafrecht, met name op het vlak van het voorbereiden van een terroristisch misdrijf voor zichzelf. Het legaliteitsbeginsel vereist dat de wetgeving op dat vlak wordt aangepast.

Het advies nr. 59.789/3 van 19 juli 2016 van de Raad van State (DOC 54 1579/006) komt er in essentie op neer dat op twee punten gevraagd wordt om wat in de toelichting bij amendement nr. 1 (DOC 54 1579/005) staat expliciet te bevestigen tijdens de bespreking in de commissie. Op twee andere punten wordt een bijkomende verduidelijking gevraagd.

De spreekster gaat vooreerst in op het eerste punt waarvoor de Raad van State een uitdrukkelijke bevestiging vraagt in zijn opmerking met het randnummer 9 (DOC 54 1579/006, blz. 16-18). Zij wijst onder meer

ne sont pas définis de manière restrictive. Une série d'exemples sont cités, comme la reconnaissance de lieux, la mise à disposition de cachettes, la fourniture de faux papiers, etc.

III. — DISCUSSION GÉNÉRALE

Mme Sophie De Wit (N-VA) souligne qu'elle est l'auteure principale de la proposition de loi modifiant le Code pénal en vue d'incriminer les actes préparatoires au terrorisme (DOC 54 1556/001).

Cette proposition de loi vise également à incriminer les actes préparatoires au terrorisme, ce qui renforcera les moyens des services de sécurité et des instances judiciaires. Grâce à l'incrimination des activités visées, tout un arsenal de mesures pourra en effet être utilisé dans le cadre de l'information et de l'instruction.

L'incrimination des actes préparatoires est jusqu'à présent un “*chaînon manquant*” du droit pénal matériel. La proposition de loi de Mme Van Cauter et consorts est importante pour la lutte contre le phénomène des “*loups solitaires*”.

Compte tenu du but et du contenu similaires de la proposition de loi DOC 54 1579/001, la proposition de loi DOC 54 1556/001 est retirée. L'intervenante cosignera la première des deux propositions de loi précitées.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld), auteure principale de la proposition de loi, explique que celle-ci a pour objet que tous les comportements terroristes possibles puissent être sanctionnés de manière adéquate. Il est ressorti de l'examen de cette répression qu'une lacune existe dans le droit pénal matériel, notamment au niveau de la préparation d'une infraction terroriste pour son propre compte. Le principe de légalité requiert que la législation soit modifiée à cet égard.

L'avis n° 59.789/3 du 19 juillet 2016 du Conseil d'État (DOC 54 1579/006) revient essentiellement à dire qu'il est demandé, lors de la discussion en commission, de confirmer explicitement sur deux points ce que prévoit la justification de l'amendement n° 1 (DOC 54 1579/005). Des précisions supplémentaires sont demandées en ce qui concerne deux autres points.

L'intervenante aborde d'abord le premier élément à propos duquel le Conseil d'État demande une confirmation explicite dans son observation portant le numéro 9 (DOC 54 1579/006, pp. 16-18). L'intervenante renvoie

op haar daarin vermelde verklaring aan de auditeur-verslaggever van de Raad van State: “De mede-indienster van het amendement, die in de adviesaanvraag als gemachtigde is aangewezen, verklaarde aan de auditeur-verslaggever dat enkel voorbereidende handelingen worden beoogd van personen die zelf het uiteindelijke terroristische misdrijf willen plegen. Als de betrokkene zelf het terroristische misdrijf niet wenst te plegen, geldt eventueel de strafbaarstelling als medeplichtige (artikel 67 van het Strafwetboek).” (DOC 54 1579/006, blz. 17). De Raad van State vraagt dat tijdens de huidige parlementaire bespreking eenduidig wordt verklaard dat het toepassingsgebied van het voorgestelde artikel 140septies beperkt is tot de voorbereidende handelingen van terroristische misdrijven die de betrokkene zelf beoogt te begaan.

De spreekster bevestigt dat bij deze. Het gaat erom dat de voorbereidende handelingen die door het wetsvoorstel strafbaar worden gesteld, enkel die voorbereidende handelingen zijn van personen die zelf het uiteindelijke terroristische misdrijf willen plegen. Als de betrokkene zelf het terroristische misdrijf niet wenst te plegen, geldt eventueel de strafbaarstelling als medeplichtige (overeenkomstig artikel 67 van het Strafwetboek). Het toepassingsgebied van het voorgestelde artikel 140septies is dus beperkt tot voorbereidende handelingen van terroristische misdrijven die de betrokkene zelf beoogt te begaan. Zoals de Raad van State opmerkt, is deze inperking van het toepassingsgebied van de ontworpen bepaling voorgeschreven door het strafrechtelijke legaliteitsbeginsel.

Zoals ook tot uiting komt in de verantwoording van amendement nr. 1 (DOC 54 1579/005), kan aldus een afbakening worden bewerkstelligd tussen de voorbereidende handelingen van terroristische misdrijven die men zelf wil begaan, al dan niet met een andere persoon (overeenkomstig artikel 140septies van het Strafwetboek), de voorbereidende handelingen door deelname aan een terroristische groep (overeenkomstig artikel 140 van het Strafwetboek, wanneer het gaat om drie of meer personen), het mededaderschap (artikel 66 van het Strafwetboek) en de medeplichtigheid (artikelen 67 tot 69 van het Strafwetboek).

Daarnaast is er een tweede vraag tot bevestiging in de opmerking met randnummer 10 van het advies van de Raad van State (DOC 54 1579/006, blz. 18). Mevrouw Van Cauter bevestigt bij deze ook uitdrukkelijk dat de koppeling aan de intentie om een of meer terroristische misdrijven te plegen wezenlijk is voor de bestrafing van voorbereidende handelingen. Het verschil tussen de strafbare poging en de voorbereidende handeling kan er dus niet in bestaan dat voor het eerste geval een dergelijke koppeling wel vereist is, terwijl ze voor het

notamment à la déclaration suivante, mentionnée dans ladite observation, qu'elle a adressée à l'auditeur rapporteur du Conseil d'État: “Le coauteur de l'amendement, qui est désigné comme délégué dans la demande d'avis, a déclaré à l'auditeur rapporteur que seuls sont visés les actes préparatoires de personnes qui veulent commettre elles-mêmes l'infraction terroriste finale. Si l'intéressé lui-même ne souhaite pas commettre l'infraction terroriste, l'incrimination comme complice est éventuellement d'application (article 67 du Code pénal).” (DOC 54 1579/006, p. 17). Le Conseil d'État demande qu'il soit indiqué, au cours des débats parlementaires en cours, par une déclaration univoque, que le champ d'application de l'article 140septies proposé est limité aux actes préparatoires d'infractions terroristes que l'intéressé envisage lui-même de commettre.

L'intervenante confirme ce point de vue. Il convient que les actes préparatoires incriminés par la proposition de loi, soient seulement les actes préparatoires posés par la personne qui a l'intention de commettre elle-même l'infraction terroriste finale. Si la personne concernée n'a pas l'intention de commettre l'infraction terroriste elle-même, elle pourra éventuellement faire l'objet d'une incrimination comme complice (conformément à l'article 67 du Code pénal). Le champ d'application de l'article 140septies proposé se limite donc aux actes préparatoires d'infractions terroristes que l'intéressé prévoit de commettre lui-même. Comme le fait observer le Conseil d'État, cette limitation du champ d'application de la disposition en projet est prescrite par le principe de légalité en matière pénale.

Comme il ressort également de la justification de l'amendement, une délimitation peut ainsi être opérée entre des actes préparatoires d'infractions terroristes que l'on veut commettre soi-même, avec l'aide ou non d'une autre personne (conformément à l'article 140septies du Code pénal), des actes préparatoires en participant à un groupe terroriste (conformément à l'article 140 du Code pénal, lorsqu'il s'agit de trois personnes ou plus), la corréité (article 66 du Code pénal) et la complicité (articles 67 à 69 du Code pénal).

La remarque formulée au numéro 10 de l'avis du Conseil d'État (DOC 54 1579/006, p. 18) constitue en outre une deuxième demande de confirmation. En l'espèce, Mme Van Cauter confirme expressément qu'il est essentiel, pour que les actes préparatoires puissent être pénalement sanctionnés, qu'ils soient liés à l'intention de commettre une ou plusieurs infractions terroristes. La différence entre la tentative punissable et l'acte préparatoire ne peut donc pas consister en ce que, dans le premier cas, un tel lien est effectivement exigé,

tweede geval niet vereist zou zijn. Ook in het tweede geval moet die koppeling voorhanden zijn, ter wille van het strafrechtelijke legaliteitsbeginsel.

Het onderscheid tussen de voorbereiding van en de poging tot een terroristisch misdrijf wordt dus niet gemaakt in het licht van het intentioneel element: dat is voor de beide strafbaarstellingen vereist. Het onderscheid heeft wel te maken met de fase waarin men zich bevindt: bij de poging wordt de uitvoering daadwerkelijk aangevat.

De spreekster gaat vervolgens in op de twee punten waar de Raad van State om een bijkomende verduidelijking vraagt.

Enerzijds gaat het om het verschil in strafmaat voor de voorbereiding versus de medeplichtigheid (randnummer 11.4, DOC 54 1579/006, blz. 19), en anderzijds om de noodzaak van het behoud van de twee vermelde categorieën van wetsartikelen in verband met de financiering van terrorisme (randnummer 15, DOC 54 1579/006, blz. 21).

Wat het eerste element betreft, wordt voorgesteld dat voor de voorbereidende handeling een strafmaat wordt ingesteld die twee niveaus lager ligt dan het daadwerkelijk uitgevoerde misdrijf. Ter herinnering, de strafmaat voor de poging en voor de medeplichtigheid is één niveau lager.

De Raad van State stelt de vraag waarom de voorbereidende handeling die men stelt voor zichzelf een lagere bestraffing krijgt dan een voorbereidende handeling als medeplichtige, en dus voor iemand anders.

Er zijn twee antwoorden te geven op de opmerking van de Raad van State. Het eerste is dat de opmerking van de Raad van State aanleiding geeft tot een contradictie. De Raad van State erkent zelf dat men een voorbereidende handeling niet even zwaar kan en mag bestraffen als een poging – en bij uitbreiding de medeplichtigheid –, aangezien er een verschil is in graad van begin van uitvoering van het misdrijf. Welnu, het strafrecht voorziet in eenzelfde strafmaat voor de poging en de medeplichtigheid. Men kan dus voor de voorbereidende handelingen geen strafmaat voorzien die enerzijds lager is dan deze die voorzien is voor de poging, en anderzijds gelijk aan die voor de medeplichtigheid, tenzij men de algemene regels van het strafrecht wil aanpassen. Dat laatste is echter niet het opzet van het wetsvoorstel. Men dient dus nog een niveau lager te gaan, of dus twee niveaus lager ten aanzien van de strafbaarstelling van het basismisdrijf.

alors que, dans le deuxième cas, il ne le serait pas. Dans le deuxième cas également, le principe de légalité en matière pénale impose que ce lien soit présent.

La distinction entre préparation et tentative d'infraction terroriste ne s'opère donc pas à la lumière de l'élément intentionnel, qui est nécessaire pour les deux incriminations. Elle est en revanche liée à la phase dans laquelle on se trouve: dans le cas de la tentative, l'exécution a été effectivement entamée.

L'intervenante évoque ensuite les deux points au sujet desquels le Conseil d'État a demandé des clarifications.

Il s'agit, d'une part, de la différence entre le degré de la peine prévu pour l'acte préparatoire et le degré prévu pour la complicité d'une infraction terroriste (point 11.4, DOC 54 1579/006, p. 19), et, d'autre part, de la nécessité de conserver les deux catégories d'articles de loi mentionnées, concernant le financement du terrorisme (numéro 15, DOC 54 1579/006, p. 21).

S'agissant du premier élément, il est proposé de prévoir, pour l'acte préparatoire, une peine inférieure de deux niveaux à la peine prévue pour l'infraction réellement commise. Pour rappel, la peine prévue pour la tentative et pour la complicité est inférieure d'un niveau.

À cet égard, le Conseil d'État demande pourquoi l'acte préparatoire posé pour soi-même est puni d'une peine inférieure à la peine prévue pour les actes préparatoires commis en tant que complice, et donc pour quelqu'un d'autre.

L'observation du Conseil d'État appelle deux réponses. La première est que ladite observation est contradictoire en ce que le Conseil d'État reconnaît lui-même qu'il n'est ni possible, ni permis de punir l'acte préparatoire aussi sévèrement que la tentative — et, par extension, la complicité —, dès lors qu'il existe une différence de degré à l'égard du début de l'exécution de l'infraction. Or, le droit pénal prévoit une peine identique pour la tentative et la complicité. Par conséquent, on ne peut pas prévoir, pour les actes préparatoires, une peine qui serait, d'une part, inférieure à la peine prévue pour la tentative et, d'autre part, identique à la peine prévue pour la complicité, à moins de vouloir modifier les règles générales du droit pénal. Or, tel n'est pas l'objectif de la proposition de loi à l'examen. Il convient dès lors d'encore descendre d'un niveau, soit de deux niveaux par rapport à l'incrimination de l'infraction de base.

De voorgestelde regeling is dus logisch in het licht van de staat van uitvoering van het misdrijf: waar in het geval van de voorbereidende handeling het basismisdrijf nog niet werd aangevat, is dat wel zo in het geval van de medeplichtigheid aan een terroristisch misdrijf.

Het tweede punt is opgenomen in het randnummer 15 van het advies van de Raad van State (DOC 54 1579/006, blz. 21). Mevrouw Van Cauter wijst er in dit verband op dat op Europees niveau rond de financiering van terroristische misdrijven nieuwe regelgeving in opmaak is, die zich bovendien in de eindfase bevindt. Het is belangrijk dat de betrokken bepaling van het wetsvoorstel wordt aangehouden. Wel zal de bepaling middels amendering in overeenstemming worden gebracht met het nieuwe Europese regelgevende kader.

Wat de financiering van het terrorisme aangaat, legt de spreekster uit dat sedert 2003 een aantal strafbaarstellingen voor terroristische misdrijven werden ingevoegd in het Strafwetboek. Niet voor alle deze misdrijven werd de financiering ervan strafbaar gesteld. Het wetsvoorstel wenst ervoor te zorgen dat dat wel degelijk het geval is. Ook de financiering van de terrorist zelf zal strafbaar worden gesteld.

Mevrouw Vanessa Matz (cdH) deelt de bezorgdheden en de ideeën die aan de basis liggen van het wetsvoorstel. Zij wijst erop dat de voorgestelde bepalingen oorspronkelijk ook vervat lagen in het wetsontwerp houdende diverse bepalingen ter bestrijding van terrorisme (III) (DOC 54 1951/001) dat in juli 2016 door de Kamer van volksvertegenwoordigers werd aangenomen. Bij de bespreking van het wetsontwerp werd aangegeven dat het element onder de vorm van een wetsvoorstel zou worden ingediend. Het ligt thans ter bespreking voor.

Wel heeft de spreekster nog twee vragen. In navolging van de Raad van State informeert zij vooreerst in welke mate het voorafgaandelijk opeisen van een terroristisch misdrijf de uitvoering van het misdrijf zelf vergemakkelijkt? In welke zin kan de opeising als een voorbereidende handeling worden beschouwd?

Daarnaast is het zo dat met het wetsvoorstel een verschillend sanctieregime in het leven wordt geroepen, afhankelijk van de situatie of de voorbereidende handeling het werk in van een “*lone wolf*” of van een terroristische groepering. Kan het precieze onderscheid worden verduidelijkt?

De heer Philippe Pivin (MR) is verheugd dat met het wetsvoorstel een bijkomend instrument ter beschikking wordt gesteld in de strijd tegen het terrorisme. Landen

La réglementation proposée est donc logique à la lumière du stade d'exécution de l'infraction: si, dans le cas d'actes préparatoires, l'infraction principale n'a pas encore débuté, il en va tout autrement de la complicité à une infraction terroriste.

Le deuxième point figure au point 15 de l'avis du Conseil d'État (DOC 54 1579/006, p. 21). Mme Van Cauter observe, à cet égard, qu'en ce qui concerne le financement d'infractions terroristes, une nouvelle réglementation est en cours d'élaboration au niveau européen, réglementation qui est d'ailleurs en phase finale. Il importe de maintenir la disposition en question de la proposition de loi. Cette disposition sera toutefois mise en conformité avec le nouveau cadre réglementaire européen par le biais d'amendements.

Concernant le financement du terrorisme, l'intervenante explique que depuis 2003, une série d'incriminations pour infractions terroristes ont été inscrites dans le Code pénal. Mais celui-ci ne réprimait pas le financement de toutes ces infractions. La proposition de loi a pour but de corriger cette anomalie. Le financement du terroriste proprement dit sera réprimé lui aussi.

Mme Vanessa Matz (cdH) partage les inquiétudes et les idées qui ont inspiré la proposition de loi à l'examen. Elle relève que les dispositions proposées figuraient initialement également dans le projet de loi portant des dispositions diverses en matière de lutte contre le terrorisme (III) (DOC 54 1951/001), adopté par la Chambre des représentants en juillet 2016. Lors de l'examen dudit projet, il avait été indiqué que cet élément ferait l'objet d'une proposition de loi, que nous examinons aujourd'hui.

L'intervenante souhaite toutefois encore poser deux questions. À l'instar du Conseil d'État, elle s'informe tout d'abord de la mesure dans laquelle la revendication préalable d'une infraction terroriste peut faciliter la commission de l'infraction proprement dite. Dans quel sens la revendication peut-elle être considérée comme un acte préparatoire?

Par ailleurs, la proposition de loi crée un régime de sanctions différent selon que l'acte préparatoire est l'œuvre d'un “*loup solitaire*” ou d'un groupe terroriste. La distinction exacte peut-elle être précisée?

M. Philippe Pivin (MR) se réjouit que la proposition de loi fournisse un instrument supplémentaire dans le cadre de la lutte contre le terrorisme. Des dispositions

als Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk kennen in hun regelgeving reeds gelijkaardige bepalingen.

Mevrouw Nawal Ben Hamou (PS) wijst er vooreerst op dat uit de verdere behandeling van het wetsvoorstel blijkt dat men de Raad van State evengoed een langere adviestermijn had kunnen gunnen.

In het licht van het legaliteitsbeginsel vreest de spreker voor een te ruime appreciatiebevoegdheid van de strafbare handelingen. Het gaat immers om een niet-exhaustieve lijst met handelingen. De rechtsonderhorigen dienen op voorhand te weten welke voorbereidende handelingen al dan niet strafbaar zijn. Zal een amendement in die zin worden ingediend?

Ook wat betreft artikel 3 van het wetsvoorstel stelt zich een probleem op het vlak van de wettelijkheid. Kan het toepassingsgebied van het artikel duidelijk worden omlijnd?

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) benadrukt dat het wetsvoorstel net tot doel heeft om het materieel strafrecht sluitend te maken, zodat alle terroristische misdrijven kunnen worden vervolgd en bestraft. Voortaan zullen alle voorbereidende handelingen van een terroristisch misdrijf dat men zelf wil begaan, al dan niet met een andere persoon, strafbaar worden gesteld. Het verschil in strafmaat tussen de verschillende bestaande kwalificaties is verantwoord door de ernst van het misdrijf en de graad van uitvoering. Het wetsvoorstel heeft net tot doel om het materieel strafrecht op dat vlak sluitend te maken, zodat alle terroristische misdrijven kunnen worden vervolgd en bestraft.

Zoals eerder reeds uiteengezet, wordt met het wetsvoorstel het ganse spectrum van de strafbaarstellingen van terroristisch misdrijven gevat, inclusief het stellen van voorbereidende handelingen.

De Raad van State heeft in zijn advies niet gesteld dat het wetsvoorstel geamendeerd moet worden. Wel werd gevraagd om twee punten te verduidelijken, alsook om twee elementen uitdrukkelijk te bevestigen tijdens de parlementaire voorbereiding, zodat verkeerde interpretaties worden uitgesloten. Dat is inmiddels gebeurd. Ook werd het verschil in de graad van uitvoering van het misdrijf omstandig toegelicht.

similaires figurent déjà dans la réglementation de pays tels que la France, l'Allemagne et le Royaume-Uni.

Mme Nawal Ben Hamou (PS) fait tout d'abord observer qu'il ressort de la poursuite de l'examen de la proposition de loi que l'on aurait très bien pu accorder un délai plus long au Conseil d'État pour rendre son avis.

À la lumière du principe de légalité, l'intervenante craint que le pouvoir d'appréciation des actes préparatoires soit trop étendu. Il s'agit en effet d'une liste non exhaustive d'actes. Il importe que les justiciables sachent au préalable quels actes préparatoires sont ou non punissables. Un amendement sera-t-il présenté en ce sens?

L'article 3 de la proposition de loi pose, lui aussi, un problème de légalité. Le champ d'application de cet article peut-il être défini avec précision?

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) insiste sur le fait que la proposition de loi a justement pour objectif de rendre le droit pénal matériel plus efficace, de manière à ce que toutes les infractions terroristes puissent être poursuivies et sanctionnées. Dorénavant, tous les actes préparatoires d'une infraction terroriste, que l'on veut commettre soi-même, que ce soit ou non avec une autre personne, seront punissables. La différence dans l'échelle des peines entre les différentes qualifications existantes est justifiée par la gravité de l'infraction et le degré d'exécution. La proposition de loi a justement pour objectif de garantir l'exhaustivité du droit pénal matériel sur ce plan, afin que toutes les infractions terroristes puissent être poursuivies et punies.

Comme il a déjà été dit, la proposition de loi recouvre l'ensemble des incriminations d'infractions terroristes, y compris les actes préparatoires.

Le Conseil d'État n'a pas indiqué, dans son avis, que la proposition de loi devait être amendée. Il a néanmoins demandé de préciser deux points, ainsi que de confirmer expressément deux éléments au cours des travaux parlementaires préparatoires, en vue d'éviter toute interprétation erronée. Tout cela a été fait. La différence en termes de degré d'exécution de l'infraction a aussi été explicitée de manière détaillée.

IV. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

Over dit artikel, dat de grondwettelijke basis van het wetsvoorstel bepaalt, worden geen opmerkingen gemaakt.

Het artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

Dit artikel zorgt ervoor dat voor de strafbaarstelling in artikel 140, § 1, van het Strafwetboek ook het mogelijkheidsbewustzijn strafbaar wordt.

De heer Georges Dallemagne (cdH) informeert wat juist bedoeld wordt met de woorden “wist of moest weten”. Hoe wordt beoordeeld of een persoon een bepaalde kennis had moeten hebben?

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) benadrukt vooreerst dat de Raad van State op dat punt geen kritiek heeft geformuleerd. Wat de invulling van het concept betreft, trekt de spreker de parallel met het misdrijf heling. Ook bij heling zijn er situaties waarbij de koper redelijkerwijs had moeten weten dat het om een gestolen goed ging omwille van bepaalde elementen, zoals een zeer lage verkoopprijs.

*
* *

Het artikel wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 1 en 3 onthoudingen.

Art. 3

Dit artikel beoogt de strafbaarstelling van de voorbereidende handelingen van terroristische misdrijven voor zichzelf.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) en *de heer Philippe Pivin (MR)* dienen *amendement nr. 1* (DOC 54 1579/005) in tot vervanging van het voorgestelde artikel 140septies van het Strafwetboek. De hoofdindienster legt uit dat de inhoud van het wetsvoorstel oorspronkelijk was opgenomen in het wetsontwerp houdende diverse bepalingen ter bestrijding van terrorisme (III) (DOC 54 1951/001). Het amendement komt tegemoet aan het advies van de Raad van State op de betrokken bepalingen uit het eerdere wetgevende initiatief van de

IV. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Article 1er

Cet article, qui définit la base constitutionnelle de la proposition de loi, ne donne lieu à aucune observation.

Il est adopté à l'unanimité.

Art. 2

Cet article prévoit que la conscience de la possibilité devient également punissable dans le cadre de l'incrimination prévue à l'article 140, § 1er, du Code pénal.

M. Georges Dallemagne (cdH) demande ce que l'on entend exactement par les mots “en ayant eu ou en ayant dû avoir connaissance”. Comment évalue-t-on si une personne aurait dû avoir une connaissance donnée?

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) insiste tout d'abord sur le fait que le Conseil d'État n'a formulé aucune critique sur ce point. En ce qui concerne la définition du concept, l'intervenante établit un parallèle avec l'infraction du recel. En cas de recel également, il existe des situations dans lesquelles l'acheteur aurait dû raisonnablement avoir connaissance du fait qu'il s'agissait d'un bien volé en raison de certains éléments, tels qu'un prix de vente très bas.

*
* *

L'article est adopté par 10 voix contre une et 3 abstentions.

Art. 3

Cet article vise à incriminer les actes préparatoires d'infractions terroristes qui seront commises par soi-même.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) et *M. Philippe Pivin (MR)* présentent l'*amendement n° 1* (DOC 54 1579/005) visant à remplacer l'article 140septies proposé du Code pénal. L'auteure principale explique que le contenu du projet de loi figurait initialement dans le projet de loi portant des dispositions diverses en matière de lutte contre le terrorisme (III) (DOC 54 1951/001). L'amendement répond à l'avis du Conseil d'État sur les dispositions concernées de ce projet du gouvernement et apporte des précisions sur une série de points.

regering, en zorgt op een aantal punten voor verduidelijking. Mevrouw Van Cauter licht vervolgens toe dat het amendement op zijn beurt werd verzonden voor advies aan de Raad van State (DOC 54 1579/006). Ingevolge dat advies werden tijdens de algemene bespreking de gevraagde bevestigingen en verduidelijkingen gegeven.

De heer Gilles Vanden Burre (Ecolo-Groen) wijst erop dat enkel voorbeelden worden gegeven van voorbereidende handelingen ("onder meer"). De Raad van State gaf in zijn advies aan de voorkeur te geven aan een limitatieve lijst (DOC 54 1579/006, blz. 13). Het geven een niet-exhaustieve lijst met handelingen leidt er volgens de spreker toe dat de draagwijdte van de strafbaarstelling niet voldoende duidelijk is. Hoe dienen de woorden "onder meer" te worden begrepen?

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) legt uit dat de Raad van State op dit punt geen probleem ziet op het vlak van de wettelijkheid. De wijze waarop de voorbereidende handelingen werden omschreven, is afdoende om door de burger te kunnen worden begrepen. In de voorgestelde wettelijke bepaling worden inderdaad een aantal handelingen opgesomd in een niet-limitatieve lijst ("onder meer"). De bepaling in zijn geheel gelezen, inclusief de voorbeelden, biedt een voldoende duidelijke omschrijving van wat de bedoelde voorbereidende handelingen zijn. De keuze voor een niet-limitatieve lijst is ingegeven door de wil om te vermijden dat bijvoorbeeld tijdens de komende jaren nieuwe communicatiemiddelen zouden worden ontwikkeld die niet zijn omschreven in een exhaustieve lijst met handelingen. In dat geval zou de vervolging en de bestraffing van de betrokken persoon niet mogelijk zijn.

De heer Hans Bonte (sp.a) deelt de doelstelling van het wetsvoorstel, met name alles in het werk stellen om terroristische misdrijven te voorkomen. Hij wijst er evenwel op dat het Strafwetboek al een reeks strafbaarstellingen bevat voor daden van terrorisme (cf. de artikelen 137 tot 141 Strafwetboek). Welke misdrijven kunnen nog niet met de bestaande bepalingen worden aangepakt?

Hoe zal men kunnen optreden indien het intentioneel element niet geheel duidelijk is? Houdt het voorgestelde artikel bijvoorbeeld niet in dat ook de medewerkers van Google Earth strafbare daden stellen? Het door hen gemaakte beeldmateriaal kan immers ook worden gebruikt door terroristen voor het plegen van aanslagen. Welke garanties bestaan er die willekeur moeten vermijden? Het vermoeden van onschuld moet te allen tijde worden gevrijwaard.

De spreker wijst er vervolgens op dat op 5 oktober 2016 de heer Jaak Raes, administrateur-generaal

Mme Van Cauter explique ensuite que l'amendement a été transmis à son tour pour avis au Conseil d'État (DOC 54 1579/006). À la suite de cet avis, les confirmations et précisions demandées ont été apportées durant la discussion générale.

M. Gilles Vanden Burre (Ecolo-Groen) souligne que le texte de la proposition se borne à citer des exemples d'actes préparatoires ("notamment"). Or, dans son avis, le Conseil d'État indique sa préférence pour une liste limitative (DOC 54 1579/006, p. 13). L'intervenant estime que, dès lors que la liste des actes préparatoires n'est pas exhaustive, la portée de l'incrimination n'est pas suffisamment claire. Quelle est la signification du mot "notamment"?

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) explique que le Conseil d'État estime que ce point ne pose pas de problème de légalité. La définition des actes préparatoires est suffisamment complète pour que le citoyen puisse la comprendre. La disposition légale proposée comporte effectivement une liste non limitative d'actes ("notamment"). La lecture de la disposition, dans son intégralité, en ce compris les exemples, offre une description suffisamment claire de ce qu'il faut entendre par actes préparatoires. Le choix d'une liste non limitative a été dicté par la volonté de parer à l'éventualité de l'apparition, dans les années à venir, de nouveaux moyens de communication qui n'auraient pas été prévus au moment de l'établissement d'une éventuelle liste exhaustive. Dans ce cas, il aurait été impossible de poursuivre et de sanctionner les personnes concernées.

M. Hans Bonte (sp.a) souscrit à l'objectif de la proposition de loi, qui vise en effet à tout mettre en œuvre pour prévenir les infractions terroristes. Il souligne cependant que le Code pénal prévoit déjà plusieurs formes d'incrimination pour les actes de terrorisme (voir les articles 137 à 141 dudit code). Quelles sont les infractions qui ne peuvent pas encore être sanctionnées sur la base des dispositions existantes?

Comment pourra-t-on intervenir si l'élément intentionnel n'apparaît pas tout à fait clairement? L'article proposé n'implique-t-il pas, par exemple, que les collaborateurs de Google Earth commettent, eux aussi, des actes punissables? En effet, leurs images peuvent aussi être utilisées par les terroristes dans le but de commettre des attentats. Quelles garanties a-t-on prévues pour se prémunir contre l'arbitraire? La présomption d'innocence doit être garantie à tout moment.

L'intervenant ajoute que, le 5 octobre 2016, M. Jaak Raes, administrateur général de la Sûreté de l'État, a

van de Veiligheid van de Staat, werd gehoord in de parlementaire onderzoekscommissie die belast is met het onderzoek rond de aanslagen van 22 maart 2016. Hij waarschuwde tijdens de hoorzitting voor het gevaar van een te vroeg optreden door de gerechtelijke instanties. Een dergelijk optreden kan het werk van de inlichtingendiensten immers doorkruisen. De heer Raes verklaarde dat de invoering van nieuwe regels om potentiële terroristen sneller te kunnen bestraffen het werk van de inlichtingendiensten bemoeilijkt. Dat is een rechtstreekse kritiek op het voorliggende wetsvoorstel. Volgens de heer Raes verkleint een dergelijke jurisdering het speelveld van de Veiligheid van de Staat, en wordt in België alles te eenzijdig afgestemd op het strafrechtelijk onderzoek. Dat leidt ertoe dat er bijvoorbeeld geen tijd is voor het blootleggen van netwerken van criminele milieus.

De heer Bonte wijst erop dat bij de analyse van het onderzoek naar terrorismedossiers stevast wordt gewezen op het gebrek aan informatiedeling. Hij neemt de waarschuwing van de heer Raes dan ook ter harte. Biedt het voorliggende wetsvoorstel in het licht van die kritiek wel een meerwaarde?

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) benadrukt dat met het wetsvoorstel een lacune in het materieel strafrecht wordt opgevuld. Zij verwijst daarvoor naar haar uitgebreide toelichting tijdens de algemene bespreking.

De strafbaarstelling van de voorbereidende handelingen van terroristische misdrijven zal ertoe leiden dat de politionele en de gerechtelijke instanties reeds vroeger de nodige dwangmaatregelen (bv. de telefoontap) zullen kunnen aanwenden om dergelijke misdrijven op te sporen en te voorkomen. De procureur-generaal te Brussel heeft bovendien bij de opening van het gerechtelijk jaar 2016-2017 gepleit voor de maatregel die in dit artikel wordt voorgesteld.

Aangaande de kritiek van de heer Raes over de jurisdering, legt mevrouw Van Cauter uit dat de opdracht van de Veiligheid van de Staat bestaat in het verzamelen van inlichtingen en persoonsgegevens. Het opsporen van misdrijven en het verzamelen van bewijsmateriaal behoort dan weer tot de taken van de politie en het parket. De grondwet legt de strafvordering in handen van het parket. Wanneer de Veiligheid van de Staat op een misdrijf stuit, moet hij dat krachtens artikel 19/1 van de BIM-wet aanmelden bij het parket. Dat laatste moet vervolgens met die melding op een verstandige wijze omgaan, en dus handelen in het licht van een goed strafrechtelijk beleid en overeenkomstig de prioriteiten en de onderzoeksstrategie. Het klopt dus inderdaad dat

été entendu par la commission d'enquête relative aux attentats du 22 mars 2016. Durant l'audition, il a mis en garde contre le risque d'une intervention prématurée des instances judiciaires. Une telle intervention risque en effet d'interférer avec le travail des services de renseignement. M. Raes a déclaré que l'instauration de nouvelles règles permettant de sanctionner plus rapidement les terroristes potentiels compliquait le travail des services de renseignement. C'est une critique directe à l'encontre de la proposition de loi à l'examen. Selon M. Raes, cette judiciarisation restreint le champ d'action de la Sûreté de l'État et la procédure belge se focalise trop exclusivement sur l'instruction judiciaire. En conséquence, les services compétents n'ont par exemple plus le temps de démanteler les réseaux des milieux criminels.

M. Bonte souligne que l'analyse de l'instruction des dossiers de terrorisme révèle systématiquement un manque de partage de l'information. Il prend donc au sérieux l'avertissement de M. Raes. La proposition de loi à l'examen offre-t-elle bien une valeur ajoutée à la lumière de la critique formulée?

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) souligne que la proposition de loi comble une lacune dans le droit pénal matériel. À cet égard, elle renvoie à l'exposé détaillé qu'elle a présenté dans le cadre de la discussion générale.

L'incrimination des actes préparatoires d'infractions terroristes permettra aux instances policières et judiciaires de recourir plus tôt aux mesures coercitives requises (par exemple, les écoutes téléphoniques) pour détecter et prévenir de telles infractions. Lors de la rentrée judiciaire 2016-2017, le procureur général de Bruxelles a en outre plaidé en faveur de la mesure proposée dans cet article.

Concernant les critiques de M. Raes à l'égard de la "juridicisation", Mme Van Cauter explique que la mission de la Sûreté de l'État consiste à recueillir des renseignements et des données à caractère personnel. La recherche d'infractions et la collecte de preuves relèvent, quant à elles, des missions de la police et du parquet. La Constitution a confié l'action publique au parquet. Lorsque la Sûreté de l'État tombe sur une infraction, elle est tenue de le signaler au parquet conformément à l'article 19/1 de la loi MSR. Ce dernier doit ensuite traiter ce signalement intelligemment et donc agir conformément aux priorités et la stratégie d'enquête. Il est effectivement exact de dire que la marge de manœuvre de la Sûreté de l'État se rétrécit

het speelveld van de Veiligheid van de Staat wordt verkleind op het ogenblik dat er sprake is van een misdrijf. Zo heeft de grondwetgever het immers gewild.

De spreekster heeft wel begrip voor het pleidooi om de regels rond de aanmelding door de Veiligheid van de Staat en het overleg met het parket-generaal over de terroristische misdrijven onder de loop te nemen.

De heer Hans Bonte (sp.a) geeft aan dat hij de opmerkingen van de administrateur-generaal van de Veiligheid van de Staat herkent in het werkveld. De vraag naar het tijdstip waarop moet worden opgetreden komt geregeld naar voren, onder meer in het kader van het Kanaalplan. De problematiek en de discussie over het efficiënt optreden zijn zeer reëel. Zou het in het licht daarvan niet nuttig zijn de aanbevelingen van de onderzoekscommissie af te wachten? Daarnaast zou ook een advies van de commissie voor de Justitie zeer dienstig zijn om de exacte consequenties van de voorgestelde bepaling te kennen.

Mevrouw Sophie De Wit (N-VA) legt uit dat met het wetsvoorstel een “missing link” in het materieel strafrecht wordt weggewerkt. Vandaag de dag zijn de voorbereidende handelingen (bv. de aankoop van materiaal voor de fabricage van explosieven) wel al strafbaar voor terroristische misdrijven binnen een criminele organisatie. Dat is echter nog niet zo voor diezelfde handelingen van de zogenaamde “lone wolves”. Die situatie zal met het wetsvoorstel tot het verleden behoren. Het parket zal aldus in het geval van een “lone wolf” tijdig kunnen ingrijpen. De kritiek in verband met de juridisering van het speelveld is wat dit betreft dan ook niet terecht.

De heer Stéphane Crusnière (PS) is van oordeel dat het bij de verbetering van de aanpak van terroristische misdrijven niet zozeer gaat om het aanscherpen van het juridisch instrumentarium. Het gaat veeleer om een gebrek aan mensen en middelen. Het is op dat vlak dat bijkomende inspanningen moeten worden geleverd.

Voor *de heer Philippe Pivin (MR)* is dit een en-en-verhaal: naast meer mensen en middelen is er nood aan de verdere aanscherping van de juridische middelen.

De heer Gilles Vanden Burre (Ecolo-Groen) begrijpt dat het intentioneel element zowel bij de voorbereidende handeling als bij het mededaderschap aanwezig moet zijn. De Raad van State wijst in zijn advies op dit punt echter op een anomalie in de strafmaat van de beide situaties (DOC 54 1579/006, blz. 19).

dès qu'il est question d'une infraction. C'était le but recherché par le constituant.

L'intervenante dit toutefois comprendre le plaidoyer visant à examiner à la loupe les règles relatives aux signalements effectués par la Sûreté de l'État et à la concertation avec le parquet général au sujet des infractions terroristes.

M. Hans Bonte (sp.a) souligne qu'il a déjà entendu les observations de l'administrateur général de la Sûreté de l'État sur le terrain. La question du moment où il faut intervenir est régulièrement soulevée, notamment dans le cadre du Plan Canal. La problématique et la discussion sur l'efficacité de l'action sont très réelles. Ne serait-il pas utile, dès lors, d'attendre les recommandations de la commission d'enquête? En outre, un avis de la commission de la Justice serait également très utile pour connaître les conséquences exactes de la disposition proposée.

Mme Sophie De Wit (N-VA) explique que la proposition de loi élimine un “maillon manquant” dans le droit pénal matériel. À l'heure actuelle, les actes préparatoires (comme l'achat de matériel pour la fabrication d'explosifs) sont déjà effectivement punissables pour des infractions terroristes au sein d'une organisation criminelle. Ce n'est toutefois pas encore le cas lorsque ces mêmes actes sont le fait de “loups solitaires”. Grâce à la proposition de loi, cette situation appartiendra au passé. Lorsqu'il sera confronté à un “loup solitaire”, le parquet pourra désormais agir en temps utile. Les critiques relatives à la juridicisation de la problématique sont donc injustifiées.

M. Stéphane Crusnière (PS) estime que l'amélioration de la lutte contre les infractions terroristes ne tient pas tant au renforcement de l'arsenal juridique. Il s'agit plutôt d'un manque d'hommes et de moyens. C'est à ce niveau que des efforts supplémentaires doivent être fournis.

Pour *M. Philippe Pivin (MR)*, les deux aspects sont liés: en plus d'effectifs et de moyens accrus, il est également nécessaire de renforcer davantage les moyens juridiques.

M. Gilles Vanden Burre (Ecolo-Groen) comprend que l'intention doit être présente tant dans l'acte préparatoire que dans la complicité. Dans son avis, le Conseil d'État pointe cependant en l'espèce une anomalie en ce qui concerne le degré de la peine dans les deux situations (DOC 54 1579/006, p. 19).

Ter verduidelijking van de afbakening van de strafbaarstellingen wijst *mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld)* op een passage uit het advies van de Raad van State (DOC 54 1579/006, blz. 17-18). Daaruit blijkt dat de Raad van State de bepaling heeft begrepen zoals de indieners van het wetsvoorstel en amendement nr. 1 het hebben bedoeld.

De verduidelijking in verband met het intentioneel element, dat in de beide situaties aanwezig moet zijn, werd gegeven tijdens de algemene bespreking.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie geeft aan dat de voorgestelde bepalingen oorspronkelijk waren opgenomen in het wetsontwerp houdende diverse bepalingen ter bestrijding van terrorisme (III) (DOC 54 1951/001). De bepalingen werden uitvoerig besproken met het parket.

Wat de discussie over de juridisering betreft, dient men zich de vraag te stellen: wil men de bedoelde voorbereidende handelingen strafbaar stellen? Wil men een strafrechtelijke maatregel kunnen nemen, met name de aanhouding, indien men bijvoorbeeld tijdens een huiszoeking dergelijke handelingen vaststelt? Met het wetsvoorstel zal men kunnen optreden tegenover voorbereidende handelingen van terroristische misdrijven die niet in het kader van een groepering plaatsvinden. Het parket is vragende partij om dat mogelijk te maken.

In het strafrecht is de fase van uitvoering een belangrijk gegeven. Zoals de hoofdindienster van het wetsvoorstel reeds heeft uiteengezet, situeert de voorbereidende handeling zich vóór de poging, die reeds een begin van uitvoering behelst. Dat laatste geldt ook voor de medeplichtigheid. Dat verschil verantwoordt de lagere strafmaat ten overstaan van de poging en de medeplichtigheid.

*
* *

Amendement nr. 1 tot vervanging van het voorgestelde artikel 140septies wordt aangenomen met 10 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Artikel 3, zoals geamendeerd, wordt aangenomen met 10 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 4

Dit artikel tot wijziging van artikel 141 van het Strafwetboek beoogt de bestraffing van het financieren van het terrorisme indien men de bestemming van de middelen kende of moest kennen.

Afin de préciser la définition des incriminations, *Mme Carina Van Cauter (Open Vld)* renvoie à un passage de l'avis du Conseil d'État (DOC 54 1579/006, p. 17-18). Il en ressort que le Conseil d'État a compris la disposition au sens visé par les auteurs de la proposition de loi et de l'amendement n° 1.

Les précisions relatives à l'intention, qui doit exister dans les deux situations, ont été fournies lors de la discussion générale.

Le représentant du ministre de la Justice fait observer que les dispositions proposées figuraient initialement dans le projet de loi portant des dispositions diverses en matière de lutte contre le terrorisme (III) (DOC 54 1951/001). Les dispositions ont été examinées en détail avec le parquet.

Quant à la discussion portant sur la juridicisation, il s'agit de se poser la question suivante: souhaite-t-on pouvoir incriminer les actes préparatoires visés? Souhaite-t-on pouvoir prendre une mesure pénale, notamment l'arrestation, lorsqu'on constate de tels actes préparatoires au cours par exemple d'une perquisition? La proposition de loi permettra d'intervenir en présence d'actes préparatoires d'infractions terroristes qui n'ont pas lieu dans le cadre d'un groupe terroriste. Le parquet est demandeur d'une telle possibilité.

En droit pénal, la phase de l'exécution est une donnée importante. Comme l'a déjà expliqué l'auteur principale de la proposition de loi, l'acte préparatoire se situe avant la tentative, qui implique déjà un début d'exécution. Il en va de même pour la complicité. Cette différence justifie le fait que l'acte préparatoire est puni moins sévèrement que la tentative et la complicité.

*
* *

L'amendement n° 1 tendant à remplacer l'article 140septies proposé est adopté par 10 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'article 3, ainsi modifié, est adopté par 10 voix contre 2 et 2 abstentions.

Art. 4

Cet article modifiant l'article 141 du Code pénal vise à punir le financement du terrorisme lorsque la personne concernée connaissait ou devait connaître la destination des moyens.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) en de heer Philippe Pivin (MR) dienen amendement nr. 2 (DOC 54 1579/005) in tot vervanging van het artikel. De hoofdindienster legt uit dat met het amendement de tekst van het oorspronkelijke artikel wordt verfijnd. Zij wijst er op dat ook dit amendement, net als amendement nr. 1, voor advies werd verzonden aan de Raad van State (DOC 54 1579/006).

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) c.s. dient amendement nr. 3 (DOC 54 1579/007) in tot vervanging van het voorgestelde artikel 141 van het Strafwetboek. De hoofdindienster licht toe dat het amendement ertoe strekt de betrokken bepaling van het Strafwetboek maximaal af te stemmen op artikel 11 van de in wording zijnde richtlijn het Europees Parlement en de Raad inzake terrorismebestrijding en ter vervanging van het kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad inzake terrorismebestrijding van 2 december 2015 (COM(2015) 625 final).

Het amendement zoekt aansluiting bij de bewoordingen in de nieuwe richtlijn, en zorgt tegelijk voor verdere verduidelijking. Daarnaast wordt ook de strafbaarstelling voorzien van de terrorist zelf, en dus onafhankelijk van enige band tussen de middelen en het terroristisch misdrijf. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de vierde aanbeveling van de GAFI (*Groupe d'Action Financière*). Ingevolge de indiening van dit amendement wordt amendement nr. 2 ingetrokken.

*
* *

Amendement nr. 2 wordt ingetrokken.

Amendement nr. 3 tot vervanging van het artikel wordt aangenomen met 10 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

*
* *

Op verzoek van de heer Gilles Vanden Burre (*Ecolo-Groen*) zal de commissie, overeenkomstig artikel 83.1 van het Reglement van de Kamer, overgaan tot een tweede lezing van het wetsvoorstel.

Met het oog daarop wenst de commissie te beschikken over een nota van de juridische dienst.

De rapporteur,

Hans BONTE

De voorzitter,

Koen METSU

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) et M. Philippe Pivin (MR) présentent l'amendement n° 2 (DOC 54 1579/005) tendant à remplacer cet article. L'auteure principale explique que l'amendement tend à affiner le texte de l'article initial. Elle souligne que, comme l'amendement n° 1, cet amendement a été envoyé pour avis au Conseil d'État (DOC 54 1579/006).

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) et consorts présentent l'amendement n° 3 (DOC 54 1579/007) tendant à remplacer l'article 141 proposé du Code pénal. L'auteure principale explique que l'amendement est destiné à assurer une concordance maximale entre la disposition concernée du Code pénal et l'article 11 de la directive en préparation du Parlement européen et du Conseil relative à la lutte contre le terrorisme et remplaçant la décision-cadre 2002/475/JAI du Conseil relative à la lutte contre le terrorisme du 2 décembre 2015 (COM (2015) 625 final).

L'amendement vise à opérer un alignement sur la formulation de la nouvelle directive et apporte en même temps davantage de précisions. En outre, l'incrimination du terroriste lui-même est également prévue, c'est-à-dire indépendamment de tout lien entre les moyens et l'infraction terroriste. De cette manière, il est répondu à la quatrième recommandation du GAFI (*Groupe d'Action financière*). À la suite de la présentation de cet amendement, l'amendement n° 2 est retiré.

*
* *

L'amendement n° 2 est retiré.

L'amendement n° 3 tendant à remplacer l'article 141 est adopté par 10 voix contre 2 et 2 abstentions.

*
* *

À la demande de M. Gilles Vanden Burre (*Ecolo-Groen*), la commission procèdera à une deuxième lecture de la proposition de loi conformément à l'article 83.1 du Règlement de la Chambre.

À cet effet, la commission souhaite disposer d'une note du service juridique.

Le rapporteur,

Hans BONTE

Le président,

Koen METSU